

КРУМ ГРИГОРОВ

ШУМАР

chitanka.info

Научих шумарлъка още като дете от дядо си. Тръгнеше ли за корията да сече шума, той ме водеше със себе си. Даваше ми най-лекото секирче и като катерица се катерех по дъбиците. Махах със секирчето, но нали силиците ми бяха още слаби, случваше се да удрям, да удрям по някой жилав клон, а той си стоеше напук и не падаше. Ядосвах се тогава и вземах, че с ръце го дочупвах. Хвалбите на дядо ме окуражаваха. Когато той не можеше да достигне върха на някое дърво, че му се виеше свят и ръцете му трепереха, сочеше го на мене.

— Ха, Куне, ха, дядовото, да те видя можеш ли се изкатери по тая пущина. Що му е трябвало в небесата да се виши.

Ставаше ми драго, метвах се на стълбата, хващах се от клон на клон, та чак най-горе. Дядо извиваше глава, мижеше с око, защото старческите му очи не изтрайваха на силната светлина, и ме съветваше отде да захвана, кой клон да отсека и за кой да се държа, за да не падна.

Изпиеше ли слънцето росата по листата, идваха баба и мама, донасяха ни ядене и китеха шумата. Не зная дали ви се е случвало да се катерите по горуните, да махате неспирно по клоните с остро секирче, да се изморите и да седнете на сянка за обед! Най-обикновеното ядене би ви се сторило сладко, колкото и злояди да сте, какъвто бях и аз. Обядвахме и гледахме небето дали не ще изникнат облаци откъм Хайдушки камък. Дядо пребърсваше мустак, хващаше с ръка клонче и опипваше листата. Той бе доволен, че листата са плътни, още зелени и измити от скорошния дъжд.

— Не са като ланските!

Миналата година гъсениците бяха изгризали така старателно листата, че само жилките им стърчаха. Сложих му на добичето, а то си вдигнало главата и блее...

Радвахме се и затуй, че имаше много жълъд. Баба винаги си носеше две кошници и щом се уморях от катеренето, грабвах ги и ги пълнех с жълъди.

— Ха така, Куне, ха така, бабиното — смееше се баба. — Събирай, да охраним и свинчето, че житото и царевицата далеч са бягали от нас.

Жълъда събирахме не само за добитъка. През оная война щяхме да измрем от глад, ако не бяхме млели от него. Ние, децата, не можехме да се помирим, че нямало хляб. И мама току рече:

— Трайте! Сега ще стане.

Изпичаше жълда в подница и обелвахме кората му. Бяхме си направили ръчна мелница от два камъка, та с нея го мелехме. Воденичарите не го приемаха — разваляли им се кошовете. Слага мама по шепа в едно улейче, а ние, децата, клекнали като малки вълчета наоколо, се редяхме едно по едно да въртим. Хлябът ставаше червеникав, но цветът му не ни учудваше, че другият пък беше черен. Сутрин, щом се събудех, устата ми беше засъхнала и на гърлото си усещах такава горчивина, сякаш бях гълтал кой знае какво лекарство...

Тая есен — малко, другата — повече, свикнах с шумарството. Бях лек, катерех се без усилия по дърветата, макар ръцете ми да бяха тънки и често изтръпваха от преумора. В нашата махала дори се прочух като един от най-добрите шумари. Току ме викаха съседите да им сека шума. Мама беше добродушна жена, с меко сърце и никому не отказваше.

Минеше ли Преображение и почнеха хората да вадят позволителни от общината, мама си знаеше работата. Тя изрязваше ивици от стари свински подлоги, закърпваше скъсаните ми цървули, зашиваше на коленете на панталоните ми по едно голямо парче от дебел шаяк, за да не ме убива. Даваше секирчето да го наклепе Цеко циганинът, единственият ковач в село. Ала туй не стигаше. До края на шумарлъка мама най-малко пет-шест пъти вършеше това. Дрехите се закачваха по отсечените клони, раздираха се, колкото и внимателен да бях. Всяка вечер си отивах с цъфнали панталони и с риза без ръкави. Не бяха редки случаите парче от ризата ми да остане закачено на някой върхар, да се люлее задълго от вятъра и да ми напомня, като мина оттам, че съм се катерил по тоя горун. Ръцете ми се нашарваха с драски. Лицето ми — и то се надраскваше от старите стъбла.

Никога не ще забравя един такъв случай. Над нас живееше стрина Станка, мамина съименница и нейна приятелка. И тя имаше син, мой връстник и съименник, с когото бяхме съученици в гимназията. Те бяха малко по-имотни от нас, но дядо Тасе, който им вършеше кърската работа, си беше порязал пръст и не можеше да насече шума. Крум пък, съученикът ми, нали беше един на баща и майка, бяха го разглезили и не похващаше работа на село. През деня скиташе по реката и ловеше с другите момчета риба, а на мене не ми оставаше време да си почина. Цялото лято сякох шума на съседите.

Приготвих и за нашите две кози. Бях решил да си почина ден-два, докато замина за града и се запиша в седми клас. И току една заран дочувам стрина Станка да говори на мама:

— Прати ми го, Станке — казваше тя с гърления си дрезгав, малко мъжки глас. — Прати ми го, жива да си... Моят Крум имал някакво поправително, та седмица вече откак замина.

Разбрах, че за мене става дума. Пообърнах се в сеното, дето спях, почистих сламките от косата си и тъкмо си мислех дали мама ще успее да я отклони, ето чувам стъпките ѝ.

— Куне мамин — замоли се тя и взе да ме отвива. — Вика те стрина ти Станка да им резнеш малко шумица. Ха и днеска, па заминеш ли в града, там ще си починеш...

Никога не отказвах на мама. Така ме молеше, че струваше ми се, не бих си простил през целия живот, ако ѝ откажа. Не възразих нищо, най-безропотно приех. Взех си секирчето и стълбата и тръгнах с Горан, висок мъж, роднина на стрина Станка. Когато нагазихме в Дълбока долина, където беше гората им, слънцето бе вече отскочило колкото един остен над Тичък планина. В долината беше хладно, миришеше на влага и на изгнила шума. Дърветата бяха нагъсто едно до друго, толкова нагъсто, че правите им стъбла се разклоняваха нависоко, за да стигнат слънцето. Седнахме да починем на стръмнината. Горан запуши цигара и смигна.

— Ама и горун, а? Има и цер, а я поглеж буките!... Трябва с клинове да се катерим като по телефонните стълбове... Виждал ли си как закачат жиците?

— Хванали сме се — отвърнах му, — ще караме.

Двамата гребяхме с колене по гладките стъбла, докато стигнем клоните. Аз бях същинска катерица. Окастрия едно дърво и не слизам надолу, че трудно ще се изкача, а пресегна, хвана някой клон от съседния горун, дръпна го, та се наклони насам върхът му и се метна на него. Така до привечер оголих стотина дървета. Това бе цяла леха, може би декар място, където слънцето вече свободно заливаше съборения клонак. Двамата с Горан удряхме като кълвачи и нарушавахме сънната тишина. Не можех да обхвана цялата красота на тая планинска уся, дето и здравец надничаше по мъхнатите засенчени скали, и птици, каквито рядко се срещат по нашите места, прехвъркваха от време на време, макар да беше вече есен и някои да

бяха заминали на юг. Гледахме да привършим, оставаше ни още малко. Към края на деня бях вече доста изморен. Когато се изкачвах на един клонест дъб малко встрани от гъсталака, дорде стигна върха му, краката ми затрепериха. Обхванах с двете си ръце стъблото и оброних глава на него. Сърцето ми биеше силно, главата ми забуча и взех да се люлея. Очите ми като че се замрежиха, мярнаха се синкавозеленикави кръгчета отпреде ми. Кога съм паднал, не помня... Като се свестих, видях, че лежа на земята. До мене бе клекнал Горан и ме заливаше със студена вода от бардучето.

— Не бой се, не бой се — успокояваше ме той, — мина страшното. Ще го забравиш. Как пък секирчето да падне баш през шията ти. Да те заколи без малко.

Едва тогава се уплаших и изтръпнах. Пипнах врата си, на дланта ми следа от кръв... Чудно как съм останал жив! Види се, паднал съм на меко в шумака. Секирчето полетяло с остреца, забило се малко в шията ми и се отхлъзнало, та само бе оставило една дълга кървава следа.

Вечерта трябваше да се приготвям за път. Момчето на стрина Станка — Крум, беше пратил бележка веднага да замина за града, че срокът за записване бил само утре. Мама изпра дрехите ми и на заранта ги понесох мокри в една торба. Когато пристигнах в града с одраскано лице и разкъсана кожа по ръцете, учениците и учителите ме питаха от какво съм боледувал.

— Шумар, шумар бях — отвърщах им аз.

Те ме гледаха опулено и се чудеха.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.